

ÇOCUĞU PEDIATRİ SERVİSLERİNDE TEDAVİ GÖREN EBEVEYNLERİN ERKEK HEMŞİRELER HAKKINDAKİ DÜŞÜNCELERİ

Opinions About Male Nurses of Parents Who had Treated Child in Pediatric Clinic

Melahat AKGÜN KOSTAK¹, Seval AKÇAKOCA², Gizem SICAK³

ÖZET

Amaç: Çalışma çocuğu pediatri servislerinde tedavi gören ebeveynlerin erkek hemşireler hakkındaki düşüncelerini ve etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla planlandı.

Yöntem: Bu tanımlayıcı çalışmanın örneklemini, bir üniversite hastanesinin pediatri servislerinde çocuğu tedavi gören 275 ebeveyn oluşturdu. Veriler "Anket formu" ile toplandı ve yüzdeler ve ki-kare testi ile analiz edildi.

Bulgular: Ebeveynlerin % 88.7'si kadın, %11.3'ü erkek olup, %76.4'ü erkeklerin hemşirelik yapabileceğini, %67.6'sı erkek hemşirelerin çocuk servislerinde çalışabileceğini ifade etti. Ebeveynlerin cinsiyetleri, eğitim durumları ve daha önce erkek hemşirelerden bakım alma durumları, erkek hemşirelerle ilgili düşüncelerini etkiledi. Kadın ebeveynlerin, üniversite mezunu ebeveynlerin ve daha önce kendisi ve çocuğu erkek hemşireden bakım alan ebeveynlerin, erkeklerin hemşirelik yapmalarına daha olumlu baktıkları saptandı.

Sonuç: Sonuç olarak, ebeveynlerin erkek hemşireler hakkındaki düşünceleri olumlu idi. Hemşirelik mesleğinde erkeklerin olmasının gerekliliğinin anlatılması ve toplumun erkek hemşirelerle ilgili olumsuz düşüncelerinin değiştirilmesi amacıyla eğitim programları düzenlenmesi önerilebilir.

Anahtar kelimeler: Erkek hemşire; çocuk hemşireliği; ebeveyn; pediatri servisi

ABSTRACT

Objective: This study was to planned opinions about male nurses of parents who had treated child in pediatric clinic and affecting factors.

Method: This descriptive study population consisted of 275 parents that children hospitalized pediatric clinics at a university hospital. Data were collected by the "Questionnaire Form" and analyzed by percentage and chi-square test.

Results: 88.7% of the parents was female, 11.3% was male, and 76.4% of the parents stated that male can do nursing, and 67.6% of the parents stated that male nurses can work pediatric clinics. Parents' gender, education level and previously status of parents taking care of male nurses affected the parents' opinions about male nurses. It is found that of the female parents, of the parents who graduated university and of the parents who her/himself and her/his child taken care of male nurses had a more positive opinions towards make nursing of male.

Conclusions: In conclusion, parents' opinions about male nurses were generally positive. Therefore education programs might be planned to explain the need for man gender in nursing profession and to change the negative thoughts about male nurses in the community.

Key words: Male nurses; pediatric nursing; parents; pediatri clinic

¹Yrd. Doç. Dr. Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü-EDİRNE

²Öğrenci, Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü-EDİRNE

³Hemşire, Özel Sevgi Hastanesi -EDİRNE

Yazışma Adresi

Yrd. Doç. Dr. Melahat AKGÜN KOSTAK, Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Balkan Yerleşkesi-EDİRNE

e-mail: akgunmel@yahoo.com

Tel: 0284 2133042

Geliş tarihi/Received:27/02/2014; Kabul tarihi/Accepted:05/06/2015

GİRİŞ

Gelenekselleştirilmiş kadın işi olarak algılanan bakım verme ve hemşirelik, yüzyıllar boyunca tüm dünyada kadınların baskın olduğu, kadınlara övgü bir meslek olarak kalmıştır (Bartfay ve ark. 2010; Evans 2004; Turan ve ark. 2011; Wolfenden 2011). Kadının geleneksel rolü; eş, anne, kız kardeş ve kız çocuk rollerini içinde barındırmaktadır. Kadınlar insanlığın varoluşundan beri kadın, bebek, çocuk ve yaşlılara bakım vermiştir (Evans 2004; Ökdem ve ark. 2000; Turan ve ark. 2011).

Hemşirelik, Florence Nightingale'den bu yana kadınlara atfedilen bir meslek olmuştur (Evans 2004; MacWilliams ve ark. 2013). Ülkemizde de yakın zamana kadar sadece kadın mesleği olarak sürdürülmekte idi. Bu nedenle hemşirelik mesleği ve uygulamaları toplumun cinsiyetle ilgili kalıp yargılarından etkilenmiştir. Meslekteki cinsiyet ayrımı geçmişte olduğu gibi günümüzde de etkisini sürdürmektedir (Bartfay ve ark. 2010; MacWilliams ve ark. 2013; Turan ve ark. 2011). Bu durum mesleği cinsiyet açısından bazı problemlerle baş başa bırakmaktadır (Terzioğlu ve Taşkın 2008). Halen ülkemizde erkek hemşire sayısı az olduğundan hemşirelik kadın mesleği olarak algılanmaya devam etmektedir (Eskimez ve ark. 2008; Turan ve ark. 2011; Demiray ve ark. 2013).

Ülkemizde Ocak 2007'de Resmi Gazete'de yayınlanan "Hemşirelik Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ile yapılan düzenlemelerle hemşirelikte cinsiyet ayrımı ortadan kalkmıştır. Bu yasal düzenlemeler ile erkekler hemşirelik mesleğinin bir üyesi olabilmekte, hemşire ünvanı alabilmektedir (Hemşirelik Yönetmeliği 2007). Bunun sonucu olarak ülkemizde erkek hemşirelerin sayısı her geçen gün artmaktadır (Turan ve ark. 2011; Ünsal ve ark. 2010). Türkiye'de hemşirelik hizmetini kadın hemşirelerden almaya alışkın olan toplumun bu konudaki görüş, beklenti ve düşüncelerinin bilinmesi önemlidir (Kaya ve ark. 2011). Toplumun gözünde hemşirelik imajının belirlenmesi ve değerlendirilmesi önemlidir (Çınar ve Demir 2009; Kaya ve ark. 2011) ve son yıllarda bu amaçla geliştirilmiş ölçeklere de rastlanmaktadır (Çınar ve Demir 2009). Mesleklerin değer topluma verdikleri hizmetler ile ölçülür. Bu hizmetler ise hem o mesleğin üyeleri, hem de hizmeti alacak olanlar tarafından anlaşılmalı olmalıdır (Eskimez ve ark. 2008). Bu nedenle hemşirelerin meslekle ilgili görüşlerinin bilinmesi kadar, hizmeti alanların da meslek ile ilgili görüşlerinin bilinmesi önemlidir. Son yıllarda yapılan çalışma sonuçlarının erkeklerin de hemşirelik mesleğinde yer almasının gerekliliğini ortaya koyduğu ve toplumun erkeklerin hemşire olma-

ları konusuna olumlu yaklaştığı anlaşılmaktadır (Kocaer ve ark. 2004; Koç ve ark. 2010a). Hastalar, sağlıklı bireyler, hemşirelik öğrencileri ve akademisyenlerle yapılan ve erkeklerin hemşirelik mesleğinde yer almaları konusunda olumlu görüşlerin olduğu pek çok çalışma bulunmaktadır (Kocaer ve ark. 2004; Koç ve ark. 2010a; Koç ve ark. 2010b). Buna karşın bazı çalışmalarda erkek hemşirelerin daha çok acil servis, üroloji, ameliyathane, yoğun bakım kliniklerinde çalışmalarının uygun olduğu, bazı kliniklerde özellikle kadın-doğum ve çocuk kliniklerinde çalışmalarının uygun olmadığı belirtilmektedir (Kocaer ve ark. 2004; Koç ve ark. 2010c; Ozdemir ve ark. 2008; Taşçı 2007). Çocuk hemşireliğinin erkek hemşireler için uygun bir çalışma alanı olarak görülmediğini belirten çalışma sonuçları mevcuttur (Koç ve ark. 2010a; Kocaer ve ark. 2004). Bir çalışmada öğrencilerin % 44.5'i kadın-doğum, % 35.4'ü çocuk servislerinde erkek hemşirelerin çalışmalarının uygun olmadığını belirtmişlerdir (Kocaer ve ark. 2004). Bu çalışmalar erkek hemşireler hakkında genel görüşleri belirlemek amacıyla yapılan çalışmalar olup, çocuk hemşireliği açısından erkek hemşirelerin değerlendirildiği çalışmaya rastlanmamıştır. Pediatri servislerinde çocuğu yatan ebeveynlerin erkek hemşirelerle ilgili görüş ve düşüncelerinin belirlenmesi ve bu görüşleri etkileyen faktörlerin bilinmesi, erkek hemşirelerin çocuk hemşireliğini değerlendirmelerini sağlayacak, çocuk hemşireliğini tercih edecek erkek öğrencilere yol gösterecek ve çocuk servislerinde çalışan hemşirelerin ebeveynleri anlamalarına yardımcı olacaktır.

AMAÇ

Bu araştırma çocuğu pediatri servislerinde tedavi gören ebeveynlerin erkek hemşireler hakkındaki düşüncelerini ve etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla yapıldı.

YÖNTEM

Bu tanımlayıcı araştırmanın evrenini bir üniversite hastanesinin pediatri servislerinde çocuğu tedavi gören ebeveynler, örneklemini ise Ocak-Şubat 2012 tarihleri arasında çocuğu yatarak tedavi gören, araştırmaya katılmayı kabul eden ve formları eksiksiz dolduran 275 ebeveyn oluşturdu.

Anket Formu: Veriler araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda geliştirilen (Kocaer ve ark. 2004; Koç ve ark. 2010a, Koç ve ark. 2010b, Taşçı 2007; Turan ve ark. 2011; Ünsal ve ark. 2010) anket formu ile toplandı. Anket Formu, ebeveynlerin ve çocuklarının bazı özelliklerini (yaş, eğitim durumu, daha önce hastaneye yatma durumu, yatış gün sayısı gibi) ve ebeveynlerin er-

keklerin hemşire olması ve çocuk servisinde çalışması ile ilgili görüş ve düşüncelerini (Erkeklerin hemşirelik yapması, ebeveynlerin ve çocuklarının daha önce erkek hemşirelerin bakım alma durumu, erkek hemşirelerin çocuk servisinde çalışmasını uygun bulma durumu gibi.) içeren 26 sorudan oluşmaktadır. Anket formu örneklem grubuna uygulanmadan önce 10 ebeveyn ile ön uygulama yapılmış, gerekli düzenlemeler yapılarak son şekli verilmiştir. Ön uygulamaya alınan ebeveynler araştırma örneğine dahil edilmemiştir. Anket formu, ebeveynlere araştırmacılar tarafından yüz yüze görüşme yöntemi ile uygulanmıştır ve anketin yanıtlanması ortalama 6-8 dakika sürmüştür.

Veriler SPSS 16.0 programında yüzdellik, ortalama, standart sapma ve ki-kare testi ile değerlendirildi. Ebeveyn ve çocukların bazı özellikleri ve ebeveynlerin erkeklerin hemşire olması ve çocuk servisinde çalışması ile ilgili görüş ve düşüncelerinin analizinde sayı, yüzde, ortalama ve standart sapma, ebeveynlerin bazı özellikleri (yaş, cinsiyet, eğitim durumu, daha önce erkek hemşireden bakım alma durumu vb.) ile erkeklerin hemşire olması ve çocuk servislerinde çalışması ile ilgili görüş ve düşüncelerinin karşılaştırılmasında ki-kare testi kullanıldı.

Çalışma yapılmadan önce Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi Etik Kurulu'dan ve araştırmanın yapıldığı kurumdan yazılı izin alındı. Anket formları doldurulmadan önce ebeveynlere araştırmanın amacı açıklandı ve sözel onamları alındı. Ebeveynlere anket formlarına isim yazmamaları, araştırmada gizlilik ilkesine uyulacağı, araştırmadan elde edilen bulguların bilimsel amaçla kullanılacağı açıklandı.

BULGULAR

Araştırmaya katılan ebeveynlerin yaş ortalaması 32.8±7.5 (min:17-max:64),% 88.7'si anne ve % 36'sı ilkököl mezunudur.

Ebeveynlerin hastanede yatan çocuklarının yaş ortalaması 69.0±59.2 ay, %55.6'sının cinsiyeti erkek ve ortalama hastanede yatış süreleri 14.8±38.9 gündür. Ebeveynlerin % 62.2'sinin, çocuklarının % 68'inin daha önce hastaneye yatma deneyimleri vardır (Tablo 1).

Tablo 1. Çalışmaya Katılan Ebeveynlerin ve Çocukların Bazı Özellikleri

ÖZELLİKLER		
Ebeveynlerin Özellikleri	X±SS	
Ebeveyn yaşı (Min:17-Max:64)	32.8±7.5	
Cinsiyet	Sayı	%
Kadın (anne)	244	88.7
Erkek (baba)	31	11.3

Tablo 1. Devamı

ÖZELLİKLER		
Ebeveynlerin Özellikleri	X±SS	
Eğitim durumu		
Okur yazar değil	16	5.8
Okur yazar	10	3.6
İlkokul	99	36.0
Ortaokul	44	16.0
Lise	71	25.8
Üniversite	35	12.7
Daha önce hastanede yatma durumu		
Evet	171	62.2
Hayır	104	37.8
Çocuğun özellikleri		
X±SS		
Çocuk yaşı (ay) (Min:1-Max:204)	69.0 ± 59.2	
Yatış süresi (gün) (Min:1 - Max: 365)	14.8 ± 38.9	
Çocuğun cinsiyeti		
Erkek	153	55.6
Kız	122	54.4
Daha önce hastanede yatma		
Evet	187	68.0
Hayır	68	32.0

Tablo 2. Ebeveynlerin Erkek Hemşireler Hakkındaki Bazı Görüş ve Düşünceleri

Görüş ve Düşünceler	Sayı	%
Erkekler hemşirelik yapabilir		
Evet	210	76.4
Hayır	65	23.6
Şevkat ve merhamet için kadınlar hemşirelik yapmalıdır		
Evet	226	82.2
Hayır	17	6.2
Fikrim yok	32	11.6
Çocuk servisinde erkek hemşirelerin çalışmasını uygun bulma		
Evet	186	67.6
Hayır	89	32.4
Çocuğunuza hangi cinsiyette hemşirenin bakmasını istersiniz		
Kadın	114	41.5
Erkek	8	2.9
Farketmez	153	55.6
Kız çocuğunun hemşire olmasını isteme		
Evet	217	78.9
Hayır	37	13.5
Farketmez	21	7.6
Erkek çocuğunun hemşire olmasını isteme		
Evet	109	39.6
Hayır	125	45.5
Fikrim yok	41	14.9
Erkeklerin hemşire olabildiğini bilme		
Evet	217	78.9
Hayır	52	8.9
Fikrim yok	6	2.2
Erkek hemşire ile tanışma/karşılaşma		
Evet	137	49.8
Hayır	138	50.2
Erkek hemşireden bakım alma		
Evet	51	18.5
Hayır	224	81.5
Çocuğuna daha önce erkek hemşirenin bakması		
Evet	108	38.5
Hayır	167	60.7

Ebeveynlerin erkeklerin hemşirelik yapması ile ilgili bazı görüş ve düşünceleri Tablo 2'de yer almaktadır. Çalışmaya katılan ebeveynlerin % 76.4'ü "Erkekler de hemşirelik mesleğini yapabilir.", % 54.2'si "Şevkat ve merhamet duyguları açısından kadınlar hemşirelik yapmalıdır.", % 82.2'si "Erkekler beceri ve kuvvet gerektiren işlerde kadınlara yardımcı olurlar." ifadesine katıldıklarını belirtmişlerdir. Ebeveynlerin % 78.9'u erkeklerin hemşire olabildiğini bildiğini, %49.8'i

daha önce erkek hemşire ile tanıştığını/karşılaştığını, %18.5'i kendisinin, %39.3'ü de çocuğunun daha önce erkek hemşireden bakım aldığını belirtmiştir. Ebeveynlerin % 67.6'sı erkek hemşirelerin pediatri servisinde çalışmasının uygun olduğunu belirtirken, "Çocuğunuza hangi cinsiyette hemşirenin bakmasını istersiniz?" sorusuna ebeveynlerin yalnızca % 2.9'u "erkek hemşire" yanıtını vermiştir.

Tablo 3. Ebeveynlerin Cinsiyetlerine Göre Erkek Hemşireler Hakkındaki Görüşleri

Görüşler	Ebeveyn Cinsiyeti				x ² , p
	Kadın		Erkek		
	Sayı	%	Sayı	%	
Erkekler hemşirelik yapabilir					
Evet	193	79.1	17	54.8	x ² = 8.969 p=0.003
Hayır	51	20.9	14	45.2	
Çocuk servislerinde erkek hemşireler çalışabilir					
Evet	173	70.9	13	41.9	x ² =10.543 p=0.001
Hayır	71	29.1	18	58.1	
Çocuğuma erkek hemşirenin bakmasını isterim					
Evet	103	42.2	5	4.5	x ² =7.847 p=0.005
Hayır	141	57.8	26	83.9	

Ebeveynlerin cinsiyetleri ile erkeklerin hemşirelik yapabileceğini düşünme, çocuk servislerinde erkek hemşirelerin çalışmasını uygun bulma ve çocuğuna erkek hemşirenin bakmasını isteme durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulundu (p<0.05).

Anneler erkeklerin hemşirelik yapabileceği, çocuk servislerinde erkek hemşirelerin çalışmasının uygun olduğu ve çocuklarına erkek hemşirelerin bakması konularında babaara göre daha yüksek oranlarda olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4. Ebeveynlerin Eğitim Düzeylerine Göre Erkeklerin Hemşirelik Yapabileceğine İlişkin Düşünceleri

Eğitim Durumu	Erkekler Hemşirelik Yapabilir				x ² , p
	Evet		Hayır		
	Sayı	%	Sayı	%	
Okur- yazar	21	80.8	5	19.2	x ² =19.018 p=0.001
İlkokul	66	66.7	33	33.3	
Ortaokul	30	68.2	14	31.8	
Lise	58	81.7	13	18.3	
Yüksekokul	35	100	0	0	

Ebeveynlerin eğitim düzeylerine göre erkeklerin hemşirelik yapabilmeleri konusunda olumlu düşünme durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur (p<0.05). Lise ve yüksekokul mezunu ebe-

veynlerin erkeklerin hemşirelik yapabileceği konusunda olumlu görüş belirtme oranlarının ilkokul ve ortaokul mezunu ebeveynlere göre daha yüksek olduğu belirtilmiştir.

Tablo 5. Ebeveynlerin Kendilerinin ve Çocuklarının Erkek Hemşirelerden Bakım Alma Durumlarına Göre Erkek Hemşireler Hakkındaki Düşünceleri

Düşünceler	Ebeveynin Erkek Hemşirelerden Bakım Alma Durumu				Çocukların Erkek Hemşirelerden Bakım Alma Durumu			
	Evet		Hayır		Evet		Hayır	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Erkekler hemşirelik yapabilir								
Evet	45	88.2	6	11.8	93	86.1	15	13.9
Hayır	165	73.7	59	26.3	117	70.1	50	29.9
x ² , p	4.889 ; 0.017				9.362; 0.001			

Tablo 5. Devamı

Düşünceler	Ebeveynin Erkek Hemşirelerden Bakım Alma Durumu				Çocukların Erkek Hemşirelerden Bakım Alma Durumu			
	Evet		Hayır		Evet		Hayır	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Çocuk servislerinde erkek hemşireler çalışabilir								
Evet	40	78.4	11	21.6	89	82.4	19	17.6
Hayır	146	65.2	78	34.8	97	58.1	70	41.9
χ^2 , p	3.333; 0.046				17.727; 0.001			
Çocuğuma erkek hemşirenin bakmasını isterim								
Evet	41	80.4	10	19.6	84	77.8	24	22.2
Hayır	133	59.4	91	40.6	90	53.9	77	46.1
χ^2 , p	7.896; 0.003				16.102; 0.001			

Ebeveynlerin kendilerinin ve çocuklarının daha önce erkek hemşirelerden bakım alma durumlarına göre “Erkekler hemşirelik yapabilir”, “Çocuk servislerinde erkek hemşireler çalışabilir”, “Çocuğuma erkek hemşirenin bakmasını isterim” ifadelerine olumlu yanıt verme oranlarının yüksek olduğu bulunmuştur ($p < 0.05$). Kendisi ve çocuğu erkek hemşirelerden bakım alan ebeveynlerin almayanlara göre erkek hemşirelere daha olumlu baktıkları; erkeklerin hemşirelik yapabileceğini, çocuk servislerinde çalışabileceklerini belirttikleri, çocuklarına erkek hemşirenin bakmasını istedikleri bulunmuştur.

TARTIŞMA

Son yıllarda erkeklerin hemşire olması ile ilgili yapılan çalışmalardan erkeklerin hemşirelik mesleğinde yer almasının gerekliliğinin vurgulandığı ve toplumun da buna olumlu yaklaştığı anlaşılmaktadır (Kocaer ve ark. 2004; Koç ve ark. 2010a). Ancak çocuk hemşireliğinin erkek hemşireler için uygun bir çalışma alanı olarak görülmediğini belirten çalışma sonuçları mevcuttur (Koç ve ark. 2010a; Kocaer ve ark. 2004). Bu çalışmada ebeveynlerin çoğunun “Erkekler de hemşirelik mesleğini yapabilir.” ifadesine katıldıkları, “Çocuğunuza hangi cinsiyette hemşirenin bakmasını istersiniz?” sorusuna ise yalnızca % 2.9’unun “erkek hemşire” yanıtını verdiği görülmüştür.

Farklı meslek üyesi çalışanlarıyla yapılan bir çalışmada katılımcının %85.8’i erkeklerin hemşirelik yapabileceğini (Ünsal ve ark. 2010), başka bir çalışmada da katılımcıların % 62.6’sı hemşirelik mesleğini hem kadınların hem erkeklerin yapabileceğini, %18.2’si sadece kadınların hemşire olması gerektiğini (Kaya ve ark. 2011) ifade etmişlerdir. Çelik ve arkadaşlarının (2012) çalışmasında; kadınların % 53.2’si hemşirelik mesleğinin kadın mesleği olduğunu, %50’si erkeklerin hemşirelik yapması gerektiğini, % 44.7’si kadın hemşireden bakım almak istediklerini belirtmişlerdir. Hastalarla yapılan bir çalışmada da (Koç ve

ark. 2010a) katılımcıların % 60’i hemşirelik mesleğini her iki cinsin de yapabileceğini, %50’si hem kadın hem erkek hemşireden bakım alabileceğini, sadece % 6.3’ü erkek hemşireden bakım almak istediğini belirtmiştir. Taşçı’nın (2007) çalışmasında hastaların % 66.8’i hemşirelik mesleğinin kadın mesleği olduğunu belirtirken, %44.1’i erkeklerin hemşirelik yapabileceğini, Ünver ve ark. (2010) çalışmasında katılımcıların %61.4’ü hemşireliğin kadın mesleği olduğunu belirtmişlerdir.

Erkek öğrencilerle yapılan bir çalışmada ise öğrencilerin %80’inin hemşirelik mesleğini her iki cinse özgü bir meslek olarak gördükleri (Koç ve ark. 2010b), başka bir çalışmada da (Özpancar ve ark. 2008) katılımcıların % 80.6’sının erkeklerin de hemşirelik yapabileceğini düşündükleri belirlenmiştir. Çelik ve ark. (2012) çalışmasında kadın doğum servisinde yatan hastaların % 52.1’i erkek hemşirelerin sadece erkek hastalara bakım vermeleri gerektiğini, Arıkan ve ark. (2000) tarafından yapılan çalışmada da kız öğrencilerin %74.8’inin erkeklerin hemşirelik yapabileceğini düşündükleri bulunmuştur. Erkek öğrencilerle yapılan bir çalışmada da öğrencilerin %22.5’i hastalarının hemşire olmalarını yadırgadıklarını belirtmişlerdir (Çınar ve ark. 2011).

Bu çalışmanın sonuçları yıllara göre erkeklerin hemşirelik mesleğini yapması ile ilgili görüşlerin olumlu olarak değiştiğini göstermesi açısından önemlidir. Ancak çalışmaların yapıldığı örneklem gruplarının özelliklerine göre farklılık göstermekle birlikte %25-35 oranında hemşirelik mesleğinin yalnızca kadın mesleği olduğunu düşünenler vardır. Bakım verme geleneksel olarak kadının işi olarak algılandığından erkeğin bakım verici rolü için uygun olmadığı, bu durumun toplumsal cinsiyet kalıpları ve inançlardan kaynaklandığı düşünülmektedir (Bartfay ve ark. 2010; Evans 2004; MacWilliams ve ark. 2013; Turan ve ark. 2011; Wolfenden 2011). Bu tutum toplumun bilinçlenmesi, hemşirelik mesleğini daha iyi tanınması ve lisans eğitimi almış profesyonel erkek hemşirelerin

hemşirelikte daha fazla yer alması ile zamanla değişecektir. Bu nedenle hemşirelik mesleğinde erkeklerin yer almasının gerekliliği ve meslekte cinsiyet ayrımının kaldırılması amacıyla mesleğin daha iyi tanıtılması için eğitim programlarının düzenlenmesi önerilebilir.

Bu çalışmada ebeveynlerin yarısı “Şefkat ve merhamet için hemşireliği kadınlar yapmalıdır” ifadesine katıldıklarını belirtmişlerdir (Tablo 2). Koç ve ark. (2010a) çalışmasında katılımcıların % 55’i hemşirelik mesleğini şefkat ve merhamet için kadınların yapması gerektiğini, Ünsal ve ark. (2010) çalışmasında katılımcıların % 8.4’ü “erkeklerden hemşire olmamalı” şeklinde görüş belirtmiş ve % 47.6’sı bunun nedenini “Kadınlar hastalara daha iyi şefkat gösterir” şeklinde açıklamıştır. Bu sonuçlar, hemşireliğin kadınlara özgü bir meslek olarak algılanmasının ve toplumun sevgi ve şefkat gösteren, iyilik meleği özelliğinde hemşire beklentisinin bir sonucudur.

Ebeveynlerin çoğunun meslekte “Erkekler beceri ve kuvvet gerektiren işlerde kadınlara yardımcı olurlar” ifadesine katıldıkları belirlenmiştir. Benzer şekilde Koç ve ark. (2010a) çalışmasında hastaların %92.5’inin bu ifadeye katıldıkları, bir çalışmada da öğrencilerin %81’inin erkek üyelerin fiziksel güç gerektirecek işlerde yardımcı olacaklarını belirttikleri bulunmuştur (Kocaer ve ark. 2004). Erkek hemşirelerin daha çok yatağa bağımlı hastaların, erkek hastaların çoğunlukta olduğu ve fiziksel gücün gerekli olduğu düşünülen kliniklerde kadın hemşirelere yardımcı olmaları beklenmektedir.

Ebeveynlerin yarısı daha önce erkek hemşire ile karşılaştığını, %18.5’i kendisinin, % 39.3’ü çocuğunun daha önce erkek hemşireden bakım aldığını belirtmiştir (Tablo 2). Hastalarla yapılan bir çalışmada sadece % 3.7’sinin erkek hemşireden bakım aldığı (Taşçı 2007), iki çalışmada da katılımcıların %69.3’ü (Ünsal ve ark. 2010) ile % 95.1’inin (Çelik ve ark. 2012) erkek hemşirelerin varlığından haberdar olduğu bulunmuştur. Erkeklerin hemşire olabildiğini bilenlerin ve erkek hemşirelerden bakım alan birey sayısının yıllara göre artması, erkek hemşire sayısının artması birlikte değişen, beklendik bir sonuçtur.

Ebeveynlerin % 39.6’sı “Erkek çocuğumun hemşire olmasını isterim” ifadesine evet yanıtını vermiştir (Tablo 2). Koç ve ark. (2010a) çalışmasında; hastaların % 86.3’ünün kızının, % 56.3’ünün oğlunun hemşire olmasını istediği, Kaya ve ark. (2011) çalışmasında katılımcıların %47’sinin “Kızımın hemşire olmasını onaylarım/isterim”, %29.4’ünün “Oğlumun hemşire olmasını onaylarım/isterim” ifadesine evet yanıtını verdiği belirlenmiştir. Bir çalışmada da erkek

öğrenci hemşirelerin yarısının (%53.8) erkeklerle bu mesleği tercih etmelerini önerdikleri, % 9.2’sinin de hemşireliğin erkeğe uygun meslek olmadığını ifade ettikleri bulunmuştur (Yılmaz ve Karadağ 2011). Ebeveynlerin % 39.6’sının erkek çocuğunun hemşire olmasını istemesi olumlu bir gelişmedir. Erkek hemşire sayısının artması, erkek hemşirelerden bakım alanların sayısının artması ile bu görüşlerin olumlu yönde değişmesi beklenmektedir.

Ebeveynlerin yarısından fazlası erkek hemşirelerin pediatri servislerinde çalışmasının uygun olduğunu ifade etmiştir (Tablo 3). Öğrencilerle yapılan bir çalışmada öğrencilerin % 44.4’ü erkeklerin tüm kliniklerde çalışabileceğini, % 46.8’i ise erkeklerin kadın-doğum, %6.4’ü kadın-doğum ve çocuk kliniklerinde çalışmalarının uygun olmadığını belirtmişlerdi (Arıkan ve ark. 2000). Kaya ve ark. (2011) kadın hastalarla yaptığı çalışmada; katılımcıların % 45.6’sının erkeklerin her alanda, % 39.7’sinin yoğun bakım, acil ve ameliyathanede çalışması gerektiğini, % 16.6’sının erkek hemşireden bakım alırken utanacağını, %15.9’unun çekineceğini, % 15.4’ünün şaşıracağını ifade ettikleri bulunmuştur. Ünver ve ark. (2010) erkek hemşirelerden hizmet almış olup çekingenlik hissi yaşamış kadınların oranı % 40.4, çekingenlik yaşadığını bildiren erkeklerin oranı % 14.1 olarak belirlemişlerdir.

Kocaer ve ark. (2004) çalışmasında öğrencilerin % 44.5’ü kadın-doğum, %35.4’ü de çocuk servislerinde çalışmalarını uygun bulmadıklarını ifade etmişlerdi. Koç ve ark. (2010c) çalışmasında da kız öğrencilerin %17.3’ü erkek hemşirelerin bütün kliniklerde çalışamayacaklarını belirtmiştir. Erkek öğrencilerle yapılan kalitatif bir çalışmada öğrenciler mezuniyet sonrası yönetim, eğitim ve psikiyatri gibi alanlarda uzmanlaşmayı düşündüklerini belirtmişlerdir (Baykal ve ark. 2010). Bazı çalışmalar erkeklik ve bakım kavramlarının birbirini dışlayan kavramlar olduğunu, erkeklerin bu nedenle bakımdan uzak durma eğiliminde olduğunu göstermiştir (Turan ve ark. 2011). Erkek hemşirelerin daha fazla fiziksel güç gerektiren ve erkek hastaların daha yoğunlukta olduğu servislerde çalışabilecekleri düşüncesi toplumun, öğrencilerin ve sağlık çalışanlarının beklentileri yönündedir. Ayrıca çocuk bakımının daha çok annelik ile özdeşleştirilmesinin ve çocuk hastaların refakatçilerinin annelerden/kadınlardan oluşmasının çocuk hemşireliğinin erkek hemşireler için uygun olmadığı sonucunu etkilediği düşünülmüştür. Erkeklerin bakımdan uzak durma ve bakım verme rolüne uygun görülmemesi, erkek cinsiyetine yakıştırılan güç, karar verme becerilerini kullanabileceği yöneticilik pozisyonlarına uygun çalışma iste-

ğini de yansıtmaktadır. Bu tutum toplumun bilinçlenmesi, hemşireliği daha iyi tanınması ve lisans eğitimi almış profesyonel erkek hemşirelerin hemşirelikte daha fazla yer alması ile zamanla değişecektir. Hemşirelik mesleğinin tanıtılması ile toplumun bu beklentileri değişecek, bireyler meslek üyelerinin cinsiyetinden çok aldıkları hizmetin niteliğine dikkat edeceklerdir.

Bu çalışmada çocuk servislerinde erkek hemşirelerin çalışabileceğini düşünen ve çocuğuna erkek hemşirenin bakmasını isteyen annelerin oranı babalara göre yüksektir. Oysa kadın-doğum servisinde yatan hastalarla yapılan bir çalışmada kadınların çoğunun erkek hemşireler hakkındaki düşüncelerinin olumsuz olduğu, bakım almada kadın hemşireyi tercih ettikleri bulunmuştur (Taşçı 2007). Bu sonuçlar, kadınların bazı servislerde erkek hemşirelerin çalışmalarını onaylamadıkları ancak çocuk servislerinde çalışmalarına olumlu yaklaştıkları şeklinde yorumlanabilir. Demiray ve ark. (2012) çalışmasında erkek öğrencilerin % 49.3'ü kadın hastalarla, % 21.5'ü erkek hastalarla sorun yaşadıklarını ve erkek hastaların erkek hemşireleri daha fazla kabullendiği belirtilmiştir. Bu çalışmada ise babaların, erkeklerin hemşirelik yapması ile ilgili düşünceleri annelere göre daha olumsuzdur. Bu sonuç, erkeklerin kendilerinin bakım alması söz konusu olduğunda erkek hemşireden bakım almayı istediklerini ancak çocukları ve çocuklarına refakat eden eşleri söz konusu olduğunda erkek hemşirelerden bakım almayı olumlu karşılamadıklarını göstermektedir.

Bu çalışmada lise ve yüksekokul mezunu ebeveynler, ilkököl ve ortaokul mezunu ebeveynlere göre daha yüksek oranda erkeklerin hemşirelik yapmasını uygun bulduklarını belirtmişlerdir (Tablo 4). Taşçı (2007) çalışmasında; bireylerin eğitim düzeylerinin erkek hemşireler hakkındaki görüşlerini etkilediği, ilköğretim mezunu kadın hastaların erkek hemşirelerden bakım almaktan rahatsız olacaklarını ifade ettikleri bulunmuştur. Çelik ve ark. (2012) kadın doğum servisinde hastalarla yaptığı çalışmada eğitim düzeyi düşük olan kadınların erkek hemşirelere yönelik daha olumsuz düşüncelere sahip olduğunu, eğitim düzeyi arttıkça erkek hemşirelere bakışın daha olumlu olduğunu ve erkek hemşireleri kabullendiklerini belirtmiştir. Diğer taraftan Koç ve ark. (2010b) annesi okur-yazar ve ilkököl, babası ilkököl mezunu olan erkek öğrencilerin ebeveynlerinin çocuklarının hemşirelik mesleği tercihini desteklediklerini belirtmiştir. Bu sonuçlar toplumun meslek hakkında bilinçlendirilmesinin erkek hemşirelerin meslekte kabulünü olumlu yönde etkileyeceğini göstermektedir.

Çalışmada kendisi ve çocuğu daha önce erkek hemşirelerden bakım alan ebeveynlerin almayanlara göre erkek hemşirelere daha olumlu baktıkları; erkeklerin hemşirelik yapabileceğini, çocuk servislerinde çalışabileceklerini belirttikleri, çocuklarına bakmalarını istedikleri saptandı. Benzer şekilde Çelik ve ark. (2012) de kadın doğum servislerinde yatan hastalarla yaptığı çalışmada daha önce erkek hemşireden bakım alan kadınların erkek hemşireler hakkındaki düşüncelerinin olumlu olduğunu belirtmiştir. Toplumun hemşirelik mesleğini olumlu ya da olumsuz yönde etkilemektedir. Bireyler herhangi bir meslek üyesinde gördükleri veya yaşadıkları bir deneyimden yola çıkarak o meslek ve üyeleri hakkında bir sonuca varmaktadırlar. Bu çalışma bulguları da bireylerin erkek hemşirelerle ilgili düşüncelerinin toplumsal cinsiyet rollerinden etkilendiğini, erkek hemşireler hakkında önyargıların olduğunu ancak erkek hemşirelerden bakım aldıktan sonra erkeklerin hemşire olması ve erkek hemşirelerden bakım alma konusundaki düşüncelerinin olumlu yönde değiştiğini göstermektedir.

SONUÇ

Bu çalışma sonucunda, çocuğu pediatri servislerinde yatan ebeveynlerin erkeklerin hemşirelik yapmasına olumlu baktığı, ebeveynlerin cinsiyetinin, eğitim durumlarının ve daha önce erkek hemşireden bakım alma durumlarının düşüncelerini etkilediği belirlendi. Annelerin, üniversite mezunu ve daha önce kendisi ve çocuğu erkek hemşireden bakım alan ebeveynlerin erkeklerin hemşirelik yapmalarına daha olumlu baktıkları saptandı. Bu sonuçlar doğrultusunda toplumun erkek hemşirelerle ilgili cinsiyetten kaynaklanan olumsuz düşüncelerinin değiştirilmesi amacıyla toplantı, seminer programları düzenlenmesi ve kitle iletişim araçları yoluyla toplumun erkek hemşireleri tanımalarının sağlanması önerilebilir.

KAYNAKLAR

- Arıkan D, Karaman Z, Yağcı G (2000) Hemşirelik yüksekokulu öğrencilerinin eğitimde ve mesleki alanda erkek hemşire adaylara bakış açısı. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi, 3(1):36-43.
- Bartfay WJ, Bartfay E, Clow KA et al. (2010) Attitudes and perceptions towards men in nursing education. The Internet Journal of Allied Health Sciences and Practice, 8(2):1-7.
- Baykal Ü, Timuçin A, Özel S (2010) Bir hemşirelik yüksekokulunda öğrenim gören ilk erkek öğrencilerin hemşirelik mesleğine

- ve eğitimine ilişkin görüşleri. Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi, 7 (3): 48-55.
- Çelik AS, Pasinlioğlu T, Çilek M ve ark. (2012) Kadın doğum servislerinde yatan hastaların erkek hemşireler hakkındaki düşüncelerinin belirlenmesi. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 15(4):254-261.
- Çınar N, Şahin S, Sözeri RC ve ark. (2011) Erkek öğrencilerin hemşirelik mesleğini tercih nedenleri ve öğrencilere göre hastaların tepkisi ve sağlık çalışanlarının yaklaşımı. Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi, 6 (17):15-25.
- Çınar Ş, Demir Y (2009) Toplumdaki hemşirelik imajı: Bir ölçek geliştirme çalışması. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 12 (2): 24-33.
- Demiray A, Bayraktar D, Khorshid L (2013) Erkek hemşirelik öğrencilerinin hemşireliği seçme nedenleri ve bu mesleği seçme nedeniyle yaşadıkları sorunlar. International Journal of Human Sciences 10(1): 1440-1455.
- Demiray A, Kaçar F, Khorshid L (2012) Erkek hemşirelerin yaşadıkları sorunların incelenmesi. Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi, 28(1):27-36.
- Eskimez Z, Öztunç G, Alparslan N (2008) Lise son sınıfta okuyan kız öğrencilerin hemşirelik mesleğine ilişkin görüşleri. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi, 58-67.
- Evans J (2004) Men nurses: A historical and feminist perspective. Journal of Advanced Nursing, 47(3):321-328.
- Hemşirelik yönetmeliği (2007) <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/05/20070502-3.htm> erişim: 25 Mayıs 2015.
- Kaya N, Turan N, Öztürk A (2011) Türkiye'de erkek hemşire imgesi. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 8(1): 16-30.
- Kocaer Ü, Öztop T, Usta N ve ark. (2004) Hemşirelik mesleğinde erkek üyelerin yeri. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 7(2):23-9.
- Koç Z, Bal C, Sağlam Z (2010a) Hastanede yatarak tedavi görmekte olan hastaların, erkeklerin hemşirelik mesleğine katılmaları ile ilgili görüşlerinin belirlenmesi. Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi Sempozyum Özel Sayısı, 324-9.
- Koç Z, Bal C, Sağlam Z (2010b) Erkek öğrenci hemşirelerin hemşirelik mesleğini algılama durumlarının belirlenmesi. Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi Sempozyum Özel Sayısı, 329-334.
- Koç Z, Bal C, Sağlam Z (2010c) Kız hemşirelik öğrencilerinin erkek hemşirelik öğrencilerine bakışı. Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi, Sempozyum Özel Sayısı, 331-3.
- MacWilliams BR, Schmidt B, Bleich MR (2013) Men in nursing. AJN, 113(1): 38-44.
- Ozdemir A, Akansel N, Tunk GC (2008) Gender and career: Female and male nursing students' perceptions of male nursing role in Turkey. Health Science Journal, 2(3):153-161.
- Özpancar N, Aydın N, Akansel N (2008) Hemşirelik 1. sınıf öğrencilerinin hemşirelik mesleği ile ilgili görüşlerinin belirlenmesi. C.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 12(3):9-17.
- Ökdem Ş, Abbasoğlu A, Doğan N (2000) Hemşirelik tarihi, eğitimi ve gelişimi. Ankara Üniversitesi Dikimevi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Yılığ, 1(1): 6-11.
- Taşçı KD (2007) Kadın doğum servislerinde yatan hastaların erkek hemşireler hakkındaki düşünceleri. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 10(2):12-9.
- Terzioğlu F, Taşkın L (2008) Kadının toplumsal cinsiyet rolünün liderlik davranışlarına ve hemşirelik mesleğine yansımaları. C.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 12(2):62-7.
- Turan N, Öztürk A, Kaya H ve ark. (2011) Toplumsal cinsiyet ve hemşirelik. Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi, 4 (1): 167-173.
- Ünsal A, Akalın İ, Yılmaz V (2010) Farklı meslek çalışanlarının erkek hemşirelere ilişkin görüşleri. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 7(1): 420-431.
- Ünver S, Diri E, Ercan İ (2010) Hemşirelik mesleğinin erkek üyelerine toplumun bakışı. Türkiye Klinikleri J Med Ethics, 18(2):96-102.
- Wolfenden J (2011) Men in nursing. The Internet Journal of Allied Health Sciences and Practice, 9(2):1-5.
- Yılmaz M, Karadağ G (2011) Erkek öğrenci hemşireler hemşirelik mesleğini nasıl algılıyor? Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi, 4 (1):21-8.